

**ПРОГРАМА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2016-2020 РОКИ**

ЗМІСТ

I. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016-2020 роки.

1.1. Споживання паливно-енергетичних ресурсів у регіоні.

1.2. Пріоритетні напрями для зменшення енергозалежності.

1.3. Ресурсний потенціал та можливості використання альтернативних джерел енергії.

II. Паспорт Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016-2020 роки.

III. Мета Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016-2020 роки.

IV. Шляхи розв'язання проблеми.

V. Перелік показників, за якими здійснюватиметься оцінка досягнення мети Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016-2020 роки.

VI. Нормативно-правове забезпечення реалізації Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016-2020 роки.

VII. Строки та етапи виконання Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016-2020 роки.

VIII. Заходи, спрямовані на оптимізацію паливно-енергетичного балансу Закарпатської області.

IX. Оцінка примірного обсягу коштів, необхідних для забезпечення досягнення мети Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016-2020 роки та визначення джерел фінансування.

X. Порядок проведення моніторингу та узагальнення результатів Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016-2020 роки.

I. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016-2020 роки.

Проблема ефективного використання енергоносіїв та зменшення залежності від традиційних видів палива перетворилась на сучасному етапі в одну з найважливіших загальнолюдських проблем. Раціональне використання природних ресурсів, скорочення шкідливих викидів в атмосферу та ефективне використання електричної енергії набувають в сучасному суспільстві надзвичайно великої ваги. Від ефективності функціонування систем енергозабезпечення безпосередньо залежить рівень економічного та соціального розвитку країн світу.

В умовах різкого зростання цін на всі паливно-енергетичні ресурси (ПЕР), вирівнювання їх зі світовими цінами, проблема ефективного енергозабезпечення та енергозбереження стала актуальною для промислових споживачів, бюджетних та комерційних організацій, підприємств комунальної теплоенергетики та населення. Погіршення екологічного стану також є однією з причин, що обумовлює необхідність ефективного використання енергоресурсів.

На сьогодні найбільш важливими для України є радикальні структурні реформи у всіх напрямках енергетичної політики: енергоефективність, формування конкурентних енергетичних ринків, диверсифікація енергопостачання, заміщення в енергетичному балансі традиційних видів палива альтернативними джерелами енергії та видами палива. Лише за таких умов країна матиме необхідний для стабільного соціально-економічного розвитку рівень національної енергетичної безпеки.

Регіональна програма енергоефективності повинна впроваджуватися на основі цілеспрямованої державної політики у сфері енергозбереження та з урахуванням її основних напрямків з метою оптимізації паливно-енергетичного балансу, раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів, зменшення енергоємності та підвищення конкурентоспроможності продукції, а також ефективного використання енергоносіїв у побуті, що характерно для нашої області.

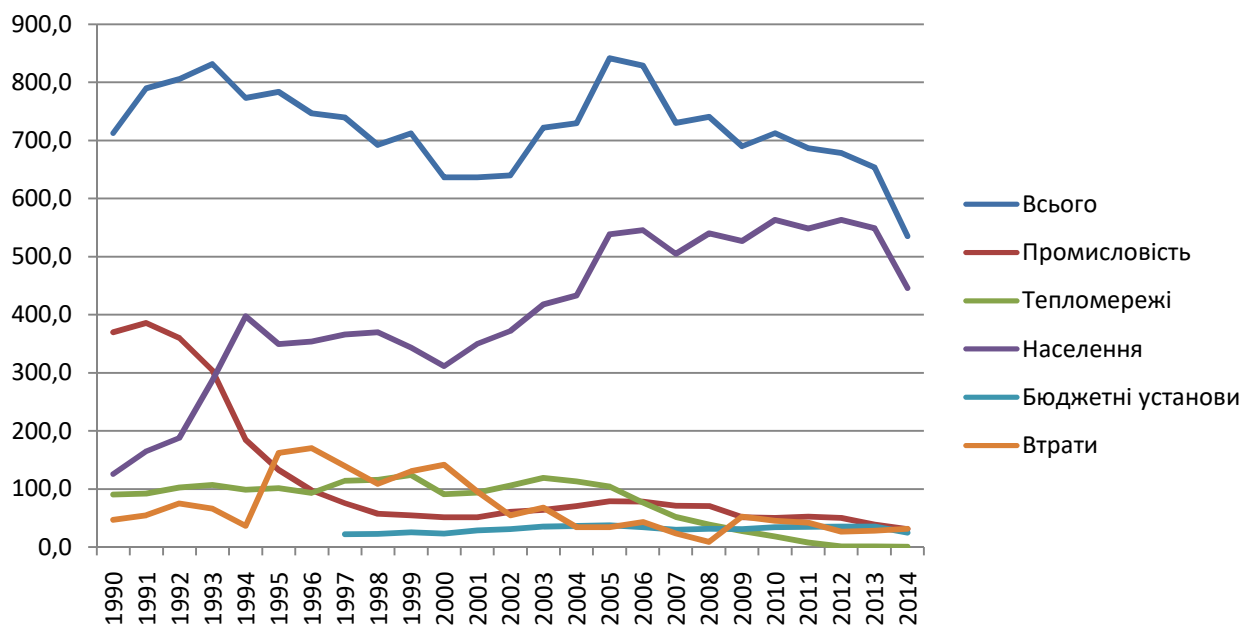
Програма енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016-2020 роки (далі – Програма) спрямована на комплексне вирішення проблеми підвищення ефективності використання та зменшення споживання енергоресурсів усіма галузями суспільного господарства, розширення обсягів використання і сфери застосування нетрадиційних і відновлювальних джерел енергії, використання інноваційних технічних, технологічних, організаційних рішень, створення економічно привабливих умов для інвестиційних проектів у регіоні.

1.1. Споживання паливно-енергетичних ресурсів у регіоні

За підсумками 2014 року основним споживачем природного газу в області було населення – на його долю припадало 83,3 відс. від усього спожитого газу (для порівняння – у 2005 році споживання природного газу населенням

становило 63,9 відс.). Решта використання природного газу у 2014 році розподілилося так: промислові споживачі – 5,8 відс.; комунальні підприємства – 0,1 відс.; культові споруди релігійних організацій – 0,3 відс.; бюджетні організації – 4,7 відс., нормовані виробничо-технологічні втрати становили 5,9 відс.

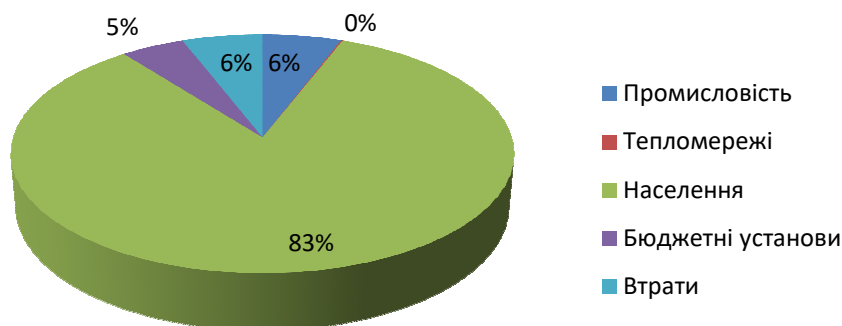
Діаграма 1

Динаміка використання природного газу в Закарпатській області за 1990-2014 роки

Зменшення споживання природного газу при зростанні кількості газифікованих будинків, пояснюється його раціональним використанням, запровадження енергозберігаючих заходів як на виробництві, так і в побуті, переходом бюджетних установ та побутових споживачів на автономне опалення.

Діаграма 2

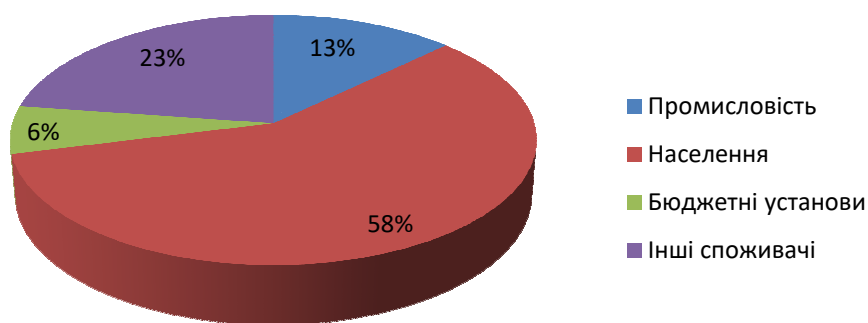

Обсяги споживання природного газу у 2014 році за категоріями споживачів

Дані щодо обсягів споживання природного газу в розрізі категорій споживачів, відображені на діаграмі 2, свідчать, що основною метою розробки заходів з енергоефективності повинно бути перш за все скорочення використання природного газу населенням області.

В електроенергетичному секторі області протягом 2014 року в мережі області забезпечено постачання 1746,8 млн.кВт.год електроенергії, що становить практично 100% до цього показника у 2013 році.

Діаграма 3

Наведені у діаграмі 2 показники споживання електричної енергії свідчать, що основним споживачем електроенергії залишається населення області, тоді як промисловість використовує лише 13% електроенергії, що постачається у регіон.

Власне виробництво електроенергії за 2014 рік становить 124,7 млн.кВт.год, що складає 7 відс. від загального споживання, і зосереджено на 7 малих гідроелектростанціях, загальною потужністю 35,4 МВт, та трьох сонячних електростанціях загальною потужністю 18 МВт. Крім того, на території області електрична енергія виробляється з біогазу, проте у 2014 році обсяг її виробництва на даному об'єкті був незначним, всього 2,6 тис.кВт.год.

З метою збільшення власного виробництва електроенергії та розвитку відновлювальних джерел енергії в області у 2014 році було введено в експлуатацію малу гідроелектростанцію Шипіт ГЕС-2 у с.Тур'я-Поляна Перечинського району та біоустановку зі збору та утилізації метану у с.Барвінок Ужгородського району. Впровадження зазначених заходів в певній мірі збільшує енергетичну незалежність області.

Стратегічною метою виконання завдань з енергозбереження є визначення напрямків скорочення обсягів енергоспоживання в усіх сферах господарювання, підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів, забезпечення реалізації загальнодержавної стратегії скорочення споживання природного газу та зменшення енергетичної залежності держави

від його імпорту.

На жаль, моніторинг виконання заходів з енергозбереження в області свідчить, що райдержадміністрації, міськвиконкоми, бюджетні установи формально підходять до зменшення обсягів споживання енергоресурсів, заміни енергоносіїв на місцеві види палива. Відсутність служб енергоменеджменту негативно впливає на ефективність енергозберігаючої політики області.

1.2. Пріоритетні напрями для зменшення енергозалежності

Закарпатська область має великий потенціал в сфері отримання енергії з відновлювальних джерел енергії (далі ВДЕ): технічно-досяжний енергетичний потенціал ВДЕ якої становить 3,27 млн. т умовного палива (далі у.п.) при споживанні 1,32 млн. т у.п. (247,7 відс.).

У результаті практичного завершення у 2011 році оптимізації теплопостачання населених пунктів області, споживачів теплової енергії практично переведено на автономні джерела теплопостачання, які, у переважній більшості, використовують для опалення природний газ.

Проте ситуація, що склалася на газопостачальному ринку, обумовлює значну залежність України від імпортованого природного газу, вартість якого постійно зростає. у зв'язку з чим набуває вагомого значення запровадження заходів, спрямованих на скорочення споживання природного газу.

Для часткового заміщення природного газу як джерела енергії розглядається можливість розвитку виробництва теплової енергії на базі ВДЕ, у тому числі на основі технології прямого спалювання біомаси (в основному, у вигляді деревини).

За даними Інституту відновлювальної енергетики, Закарпатська область має великий потенціал в сфері отримання енергії з ВДЕ і є єдиною областю в Україні, технічно-досяжний енергетичний потенціал відновлювальних джерел енергії якої становить 3,27 млн. т у.п. при споживанні 1,29 млн. т у.п. (253 відс.).

Структура відновлювальних джерел енергії області:

- 1) мала гідроенергетика 1,11 млн. т у.п. (34 відс.);
- 2) геотермальна енергія 0,85 млн. т у.п. (26 відс.);
- 3) енергія біомаси 0,71 млн. т у.п. (22 відс.);
- 4) енергія вітру 0,3 млн. т у.п. (9 відс.);
- 5) енергія доквілля 0,16 млн. т у.п. (5 відс.);
- 6) енергія сонця 0,14 млн. т у.п. (4 відс.).

За запасами деревини, які оцінюються майже у 200 млн. куб. м, область займає перше місце в Україні.

Оскільки впровадження проектів з виробництва енергії сонця, вітру та будівництво міні гідроелектростанцій є високозатратним, на сьогодні найбільш прийнятним варіантом є переведення споживачів на альтернативні види палива (відходи деревини, пелети тощо) та електричну енергію (встановлення теплоаккумуляційного обладнання).

Серед категорій споживачів, де зменшення споживання природного газу шляхом його заміщення іншими видами палива дасть найбільш швидкий результат та найбільший економічний ефект з огляду на економію бюджетних

коштів та забезпечення якісного обслуговування населення в закладах охорони здоров'я та соціального захисту населення, забезпечення належного рівня дошкільної та середньої освіти, є бюджетні установи, що фінансуються з місцевого бюджету.

Слід зазначити, що бюджетна сфера області займає незначне місце в енергетичному балансі споживання паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР) – всього лише 4,6 відс. від загального об'єму споживаних енергоресурсів в області за даним на 01.10.2014 р. Але залежність від природного газу є досить високою – 87 відсотків в цілому по області. Споживання дров для опалювання (біомаса) становить в балансі області тільки 8 відс. Споживання вугілля у балансі бюджетних установ області складає біля 5 відс. і цей ресурс може бути досить легко заміщений біомасою при відповідній організації логістики постачання.

В ході проведеного аналізу встановлено, що обсяг споживання природного газу бюджетними установами області становить близько 16,5 млн. куб. м на рік, що за середніми цінами 2013 року складає близько 80 млн.гривень, за середніми цінами 2014 року – понад 90 млн.гривень.

За умови часткового (на 70 відс.) заміщення використаного природного газу альтернативним паливом (паливні пелети) при середній ціні в області 1200 грн. за 1 куб.м загальні витрати на паливо будуть становити 56 млн. гривень.

Щорічна економія коштів від впровадження Стратегії становитиме 34 млн. гривень та природного газу - 11,5 млн. куб.м.

1.3. Ресурсний потенціал та можливості використання альтернативних джерел енергії

Європейський Союз виступив з ініціативою прискорення розвитку відновлювальних джерел енергії та прийняв низку обов'язкових до виконання рішень з цього питання.

На сьогоднішній день частка біомаси в тепловій генерації ЄС перевищує 15 відсотків. У Швеції, до прикладу, з біомаси виробляється 61 відс. теплової енергії, в Австрії – 37 відс., Данії - 35. Європейська рада з поновлюваних джерел енергії зробила прогноз, що до 2020 року біомаса стане паливом для виробництва 24 відс. тепла в ЄС.

В Україні, що має значний дефіцит енергоносіїв, рівень використання альтернативних джерел енергії в енергетичному балансі країни становить лише 3,0 відсотки. В той же час наша країна, як і Закарпаття, мають величезні можливості для значного збільшення частки альтернативних джерел енергії.

У структурі відновлювальних джерел енергії області 60,0 відс. припадає на малу гідроенергетику та геотермальну енергію, 22,0 відс. на енергію біомаси, 9,0 відс. на енергію вітру, 5,0 відс. на енергію доквілля, 4,0 відс. на енергію сонця.

Специфіка Закарпаття дозволяє застосовувати досить широкий спектр видів альтернативного опалення, адже мінерально-сировинна база області на 3,5 відсотка складається з корисних копалин паливно-енергетичного напрямку (родовища газу та бурого вугілля, термальні води тощо).

На сьогодні розроблена Схема комплексного використання водних ресурсів області, яка передбачає будівництво каскаду міні ГЕС на притоках річки Тиса. За 10-15 років область зможе виробляти від 400 до 600 мВт власної електроенергії, що на 70,0 відс. може зменшити енергетичну залежність краю. Перспективним в цьому плані є проект “Реконструкція Теремле-Ріцької ГЕС”, за рахунок чого можна збільшити її потужність удвічі – до 58 мВт, вартість робіт – понад 75 млн. доларів США.

В Ужгородському районі працює сонячна електростанція потужністю 5,4 МВт. Фотоелектричні панелі щороку виробляють майже 4,8 млн кВт-год електроенергії, достатньої для забезпечення понад 1,3 тис домогосподарств зі щомісячним споживанням 300 кВт-год. Пілотний проект зі встановлення сонячних колекторів планується реалізувати в Науковому парку УжНУ. Сонячна енергія нагріватиме воду для басейну спорткомплексу “Буревісник”.

Зважаючи на виклики сьогодення щодо скорочення споживання природного газу, в області впродовж останніх років ведеться значна робота по переведенню котелень бюджетних установ на альтернативні види палива. Із 1264 котелень області 230 працює на альтернативних видах палива. До кінця 2015 року ще щонайменше у 58 установах бюджетної сфери буде встановлено твердопаливні котли.

З огляду на головне багатство області – ліси, використання деревних ресурсів, зокрема паливних брикетів, гранул, тріски та пелет на сьогодні є одним із найбільш оптимальних варіантів для обігріву бюджетних установ, соціальних закладів, особливо в гірських районах області. Як один із варіантів доцільно розглядати можливість заміни котельного обладнання бюджетних закладів на вискоелефективне енергозберігаюче з використанням місцевих видів палива, в першу чергу біопалива, ресурси якого в області досить значні.

Лісами вкрито 493,1 тис. га території області. За запасами деревини, які оцінюються у 151,6 млн. куб.м, область займає перше місце в Україні. Більше половини запасів – це цінні породи деревини. В залежності від вертикального поясу переважають дубово-грабові, дубово-букові, букові та хвойні ліси. Загалом твердолистяні породи складають 62,2 відс., хвойні - 29,9 відс. та інші – 7,9 відсотка.

Прогнозний річний обсяг заготівлі деревини становить 1,15 млн. куб.м, у тому числі для забезпечення внутрішніх потреб 1,09 млн. куб.м (потреби лісопереробної, лісохімічної і меблевої промисловості в сировині), залишаються у вільному залишку – 0,06 млн. куб.м.

Прогнозний обсяг заготівлі дров паливних в рік становить 291,3 тис.куб.м.

Прогнозний обсяг заготівель деревної біологічної сировини становлять 764,0 тис. куб.м, у тому числі 480,0 тис. куб.м – відходи від діяльності підприємств лісової галузі, 250,0 тис. куб.м – лісосічні відходи від рубок головного користування, 30,0 тис. куб.м – низькоякісна сировина від рубок головного користування, 4,0 тис. куб.м – деревина, що утворюється на лісових складах при її переробці (для переробки в технологічну тріску).

Враховуючи дані прогнозних обсягів проведено розрахунок наявного

сировинного потенціалу для виробництва енергії з відходів деревини для внутрішнього ринку області:

щорічний обсяг заготівлі дров'яної деревини, яка може бути використана для виробництва енергії становить 600,0 тис. куб.м, з них 400,0 тис. куб.м – дрова паливні, 200,0 тис. куб.м – дрова технологічні;

щорічно на лісосіках залишається майже 250,0 тис. куб.м відходів деревини, які не переробляються через відсутність технологій та відповідної техніки, зокрема спеціальних причепів до тракторів, що здатні переробляти на місці пні, коріння, гілки тощо;

дров'яна деревина, що експортується, в тому числі 70,0 відс. державними лісогосподарськими підприємствами – 200,0 тис. куб.м;

крім того,

підприємства реалізують населенню, бюджетним установам та іншим організаціям дрова паливні: населення використовує 180-220 тис. куб.м, бюджетні організації – 22-25 тис. куб.м;

залишилися невикористаними 9,0 тис. тонн деревних відходів, на які у 2013 році деревообробні підприємства отримали дозвіл на складування (всього було складовано 22,9 тис. тонн, з них 10,2 спалено для отримання енергії, 3,7 тис. тонн – перероблено).

Сумарний потенціал деревної сировини становить понад 1,3 млн. куб.м, з якої можна виготовити понад 600,0 тис. тонн гранул, що дасть змогу замінити майже 300,0 млн. куб.м газу. Ресурс значний, для прикладу у 2013 році бюджетними установами області спожито 26,3 млн. куб.м газу, і щорічно ці обсяги будуть зменшуватися.

В області налічується понад 50 підприємств, що виготовляють та реалізують деревні гранули, брикети: розташовані вони у м.Ужгороді (8), м.Мукачеві та Мукачівському районі (7), м.Хусті та Хустському районі (2), Берегівському (2), Іршавському (2), Міжгірському (1), Перечинському (5), Рахівському (3), Свалявському (3), Тячівському (2) та Ужгородському (3) районах.

Логістика виробників та реалізаторів твердого біологічного палива досить зручна, практично охоплює всю територію області, що значно здешевить вартість постачання продукції до покупця.

За попередніми даними потужності даних підприємств дозволяють забезпечити переробку наявної в області сировини та забезпечити потреби області в твердому біопаливі і частину продукції продовжувати експортувати в Європейські країни.

Перевагою виробництва твердого біопалива у вигляді пелет, брикетів, гранул є очищення екології від стружки та відходів деревообробки, доступність сировини, її економна вартість для підприємств та установ. Серед плюсів також те, що це безвідходне біопаливо з великою тепловіддачею й автономністю від зовнішнього опалення, а золи від пелетів лишається від 0,3 до 0,6 відс., тоді як від дров — до 40 відсотків.

Пелети – екологічно чистий продукт: виробляються без хімічних добавок і склеюючих речовин, з натуральних, необроблених ніякими хімічними

препаратами деревних відходів (сухі гілки, тріска, тирса, відходи від роботи деревообробної та лісової промисловості). Виробництво відбувається при високому тиску і температурі, в процесі термічного спікання тирси знищується вся бактеріальна флора і виходить "мертвий" продукт для паразитів (жучків, грибків і мікробів).

Теплотворна здатність пелет складає 4,3 – 4,5 кВт / год., що в 1,5 рази більше, ніж у деревини, і її можна порівняти з вугіллям.

При спалюванні пелети не роблять негативного впливу на навколишнє середовище і атмосферу опалювального приміщення. При горінні не поширюють неприємного запаху, не стріляють і не іскрять, практично не виділяють диму, кіптяви, чадного газу та інших шкідливих речовин, на відміну від дров чи вугілля.

Тепловіддача пелет: 4400 Ккал або 18 МДж як і при спалюванні однієї тонни кам'яного вугілля.

Для порівняння:

- 1) вологе дерево: 2400 ккал/кг, зольність до 30 відс.;
- 2) дерево сухе: 2900 ккал/кг, зольність до 20 відс.;
- 3) вугілля буре: 3910 ккал/кг, зольність до 40 відс.;
- 4) вугілля чорне: 4900 ккал/кг, зольність до 30 відс.;
- 5) брикети з тирси: 4400 ккал/кг, зольність до 1 відс.

Для виготовлення 1 т гранул необхідно 7,5 куб.м тирси або 2,2 кубометри твердих кускових відходів деревини. Ціна такого біопалива для внутрішнього ринку коливається від 1200 до 1300 гривень за тонну. Проте, з кожним наступним роком вартість знижуватиметься.

Згідно із відповідним законопроектом Європарламенту, до 2015-го року країни ЄС зобов'язуються значно зменшити шкідливі викиди в атмосферу. У документі зазначено, що допустима концентрація шкідливих мікрочастинок у повітрі не може перевищувати 25 мікрограмів на 1 куб.м. За словами експертів, такі показники здатне забезпечити лише біологічне паливо.

За наявності відповідних технологій та техніки, крім переробки наявних в області відходів (тріска, гілля, щепи, тирса, пні, коріння), в деякій мірі додатковою сировиною для виробництва палива можуть бути сотні кубометрів сухих дерев, гілок, що обрізаються комунальними службами, солома, що залишається після жнив та енергетична верба, виробництво якої започатковано в області (засаджено 5 гектарів землі в с.Тарнівці Ужгородського району). Верба придатна для згорання у котлах, які мають 100 і більше ватт потужності. Для котлів меншої потужності вона є сировиною для виробництва пелет. З одного гектару енергетичної верби за один цикл збирають 40 тонн сухої речовини, або 20 тонн за рік.

Перехід на тверде біопаливо в бюджетних організаціях області за прогнозними підрахунками дасть змогу заощадити щонайменше 11 млн. куб.м газу на рік, що в грошовому еквіваленті при ціні газу 8949,48 грн. за 1 тис. куб.м становить 98,4 млн. гривень бюджетних коштів.

Твердопаливні котли – серйозна альтернатива щодо заміщення природного газу в трьох сегментах споживачів: бюджетна сфера, підприємства і

населення. Тверде паливо дешевше за газ удвічі. Сучасні котли за рівнем комфорту нічим не поступаються газовим: автоматична подача як з пелетами, так і з вугіллям повністю відповідають сучасним вимогам комфорту і зручному сервісному обслуговуванню, а найголовніше — заощаджують значні кошти.

До прикладу, введення в дію котельні на твердому паливі у Тячівській районній лікарні (на умовах концесії) дало можливість встановити економічно доступні тарифи на якісну теплову енергію, що за підрахунками дасть економію 250 тис. куб.м газу в рік. Крім того, споживач платитиме лише за тепло, не маючи ніяких проблем з обслуговуванням котельні.

Доцільно у бюджетних установах області встановлювати котельні, що можуть працювати на різних видах палива (тверде паливо, електроенергія тощо) та з врахуванням специфіки місцевості і місцевої сировинної бази. Крім того, розроблені моделі твердопаливних котлів, які можна переключати на рідке паливо.

II. ПАСПОРТ ПРОГРАМИ

Програма енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016-2020 роки

1. Замовник Програми – Закарпатська обласна державна адміністрація,
м.Ужгород, пл.Народна, 4

2. Розробник Програми – Департамент житлово-комунального господарства, будівництва та інфраструктури Закарпатської обласної державної адміністрації, м.Ужгород, пл.Народна, 4, каб.275, тел. (0312) 61-21-07, e-mail: odainfra@carpathia.gov.ua

3. Керівник Програми – в.о. директора департаменту житлово-комунального господарства, будівництва та інфраструктури Закарпатської обласної державної адміністрації Е.М.Маляр

4. Строк виконання 2016-2020 роки

5. Прогнозні обсяги та джерела фінансування

млн.грн.

Джерела фінансування	Обсяг фінансування	У тому числі за роками				
		2016	2017	2018	2019	2020
Державний бюджет	530,6	95,0	98,0	102,0	105,0	130,6
Місцевий бюджет	74,9	15,0	15,0	15,0	14,95	14,95
Інші, залучені відповідно до законодавства кошти	451,8	87,1	92,4	90,4	89,6	92,3
Всього	1057,3	197,1	205,4	207,4	209,55	237,85

III. Мета Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016-2020 роки.

Метою Програми є:

- оптимізація паливно-енергетичного балансу регіону;
- скорочення споживання природного газу населенням;
- відносне скорочення видатків на використання паливно-енергетичних ресурсів в бюджетних установах;
- створення регіональної системи моніторингу і контролю за ефективним використанням паливно-енергетичних ресурсів на всіх рівнях управління, підвищення рівня достовірності статистичної інформації.

IV. Шляхи розв'язання проблеми

На сьогодні виникла необхідність застосування принципово нових підходів до розроблення і запровадження механізмів забезпечення реалізації регіональної політики у сфері енергоефективності. Проблемні питання планується розв'язати шляхом:

- усунення або зменшення впливу основних факторів, які спричиняють високий рівень енергоємності валового регіонального продукту та ускладнюють здійснення енергозберігаючих заходів, зменшення забруднення навколишнього природного середовища;

- створення регіональної системи моніторингу і контролю за ефективним використанням паливно-енергетичних ресурсів на всіх рівнях управління, підвищення рівня достовірності статистичної інформації;

- зменшення енергоспоживання в установах соціальної сфери та бюджетних організаціях області;

- впровадження альтернативних і відновлювальних джерел енергії;

- розв'язання проблеми заборгованості за раніше спожиті, але своєчасно не сплачені енергоресурси;

- повного забезпечення приладами обліку енергоресурсів та здійснення розрахунків за спожиті енергоресурси та воду тільки за показниками приладів обліку для всіх категорій споживачів області;

- оптимізації паливно-енергетичного балансу області за рахунок збільшення частки альтернативних, відновлювальних та місцевих видів енергоресурсів;

- впровадження енергоефективних проектів, направлених на термомодернізацію житлових будинків з метою приведення їх теплотехнічних характеристик до нормативних показників;

- аналіз наявної сировинної бази, необхідної для забезпечення безперебійної роботи котелень, переведених на твердопаливні котли.

Від успішності створення ефективною системи регіонального регулювання енергоспоживання значною мірою залежатиме можливість проведення належної політики енергоефективності та енергозаощадження області.

Основну увагу в ході реалізації Програми буде приділено житлово-комунальному господарству та бюджетній сфері. Заходи, які будуть впроваджуватися під час дії Програми:

організаційні заходи:

- створення регіонального центру енергетичного менеджменту;

- формування інформаційного і нормативно-методичного забезпечення поширення енергетичного менеджменту, підготовка енергоаудиторів;

- проведення інформаційно-освітніх заходів, спрямованих на формування у суспільстві енергоощадного світогляду та навчання з питань енергоефективності;

- встановлення відповідних вимог до професійної кваліфікації і її підвищення, у першу чергу для тих категорій інженерно-технічних працівників, які пов'язані з управлінням енергетичними ресурсами;

технічні:

- обстеження (енергоаудит) підприємств та організацій для техніко-економічного обґрунтування ефективних енергозберігаючих заходів;
- переведення котельного обладнання бюджетних установ на альтернативне паливо;
- запровадження автономних систем електроопалення і водопідігріву акумуляційного типу;
- встановлення приладів обліку теплової енергії, холодної і гарячої води та двотарифних лічильників електроенергії;
- заміна чи утеплення входних дверей та вікон;
- зовнішнє та внутрішнє утеплення стін;
- модернізація чи заміна систем опалення в адміністративних будівлях;
- заміна ламп розжарювання на енергоощадні лампи.

V. Перелік показників, за якими буде здійснюватися оцінка досягнення мети Програми

Основними показниками досягнення мети Програми є оптимізація балансу між виробництвом та споживанням енергії, зменшення питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів на виробництво житлово-комунальних послуг.

Кінцевою оцінкою виконання Програми є:

- зменшення видатків бюджетної сфери на фінансування енергоспоживання;
- оптимізація структури енергетичного балансу області, головним чином за рахунок зменшення використання природного газу при повному забезпеченні регіону електро- і тепlopостачанням, що забезпечить енергонезалежність області;
- удосконалення механізму управління і регулювання у сфері енергозаощадження, енергоефективності та розвитку альтернативної енергетики в регіоні;
- створення умов для залучення фінансових ресурсів, необхідних для оновлення та модернізації виробничих фондів;
- залучення інвестицій на впровадження енергоефективних проєктів.

Динаміка показників, за якими буде здійснюватися оцінка досягнення мети Програми

Показник	Очікуваний результат
Оптимізація паливно-енергетичного балансу регіону	Збільшення власного виробництва електроенергії щороку не менше ніж на 2%, за весь період дії Програми – не менш, ніж на 10 %. Скорочення споживання природного газу щороку в межах 3-5%, за весь період дії Програми – в межах 10-20%.
Скорочення споживання природного газу населенням	Скорочення споживання природного газу населенням щороку в межах 3-5%, за весь період дії Програми – в межах 10-20%.
Створення регіональної системи моніторингу і контролю за ефективним використанням паливно-енергетичних ресурсів на всіх рівнях управління, підвищення рівня достовірності статистичної інформації	Формування електронної бази даних, де буде міститися інформація про технічний стан підприємств, установ та організацій різних форм власності області. Зберігання та постійне оновлення інформації по кожному об'єкту щодо технічних параметрів будівлі, систем тепlopозабезпечення (котельне обладнання, системи опалення), систем водopостачання, водовідведення, зовнішнього і внутрішнього освітлення. Аналіз інформації про енергозабезпечення (споживання енергоносіїв для опалення та витрати електроенергії. Енергомоніторинг буде аналізувати зміни, автоматично визначати показник витрат енергоносіїв на 1 кв.м. і щомісяця протягом опалювального сезону складати перелік найбільш енерговитратних установ регіону.

VI. Нормативно-правове забезпечення реалізації Програми

Програма розроблена відповідно до норм Законів України: „Про енергозбереження”; „Про альтернативні види палива”; „Про альтернативні джерела енергії”; „Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу”.

Також при розробці Програми були використані наступні нормативні акти:

- постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 №453 „Про стимулювання заміщення природного газу під час виробництва теплової енергії для установ та організацій, що фінансуються з державного і місцевих бюджетів”;

- постанова Кабінету Міністрів України від 09.07.2014 №293 „Про стимулювання заміщення природного газу у сфері тепlopостачання”;

- постанова Кабінету Міністрів України від 25.01.2012 №105 „Деякі питання виконання Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010- 2015 роки”;

- постанова Кабінету Міністрів України від 27.04.2011 №447 „Питання реалізації Державної цільової економічної програми енергоефективності на 2010-2015 роки”;

- постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2010 №243 „Про затвердження Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2015 роки”;

- директива 2010/31/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 19.05.2010 щодо енергетичної ефективності будівель;

- розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 №1014-р „Про затвердження плану коротко- та середньострокових заходів щодо скорочення обсягу споживання природного газу на період до 2017 року”;

- розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 №902-р „Про Національний план дій з відновлювальної енергетики на період до 2020 року”;

- розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 669-р „Про затвердження плану заходів щодо виконання регіональних та місцевих програм підвищення енергоефективності”.

Програма розроблена відповідно до Методики розроблення галузевих, регіональних програм енергоефективності та програм зменшення споживання енергоресурсів бюджетними установами шляхом їх раціонального використання, затвердженої наказом Національного агентства України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів від 17.03.2009 №33.

VII. Строки та етапи виконання Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016-2020 роки

Програма розрахована на п'ять років: початок – 2016 рік; закінчення – 2020 рік. Щороку за результатами аналізу оцінки досягнення мети Програми та у разі надходження до розгляду інформації щодо нових розробок та проектів енергоефективних заходів замовник програми, за необхідності, готує проект змін та доповнень до Програми.

VIII. Заходи, спрямовані на оптимізацію паливно-енергетичного балансу Закарпатської області

Важливим завданням Програми є скорочення обсягів споживання природного газу бюджетними установами та організаціями. У зв'язку з цим необхідно активізувати впровадження проектів із заміни, модернізації та реконструкції енергообладнання, застосування сучасних енерготехнологій, застосування теплової санації будівель, об'єктів соціальної сфери, використання альтернативних природному газу джерел енергії.

Також актуальним є розвиток нетрадиційної та відновлювальної енергетики, оскільки Закарпатська область має великий потенціал в сфері отримання енергії з відновлювальних джерел енергії: технічно-досяжний енергетичний потенціал становить 3,27 млн. т умовного палива при споживанні 1,32 млн. т умовного палива.

З метою формування електронної бази даних з інформацією про технічний стан комунальних підприємств та бюджетних установ та організацій пропонується запровадити енергомоніторинг. По кожному з об'єктів буде налагоджене постійне зберігання та уточнення інформації щодо технічних параметрів будівлі, систем теплозабезпечення (котельне обладнання, системи опалення), систем водопостачання, водовідведення, зовнішнього і внутрішнього освітлення. Планується постійне оновлення та аналіз інформації про енергозабезпечення – споживання енергоносіїв для опалення та витрати електроенергії. Енергомоніторинг буде аналізувати зміни, автоматично визначати показник витрат енергоносіїв на 1 кв.м. і щомісяця протягом опалювального сезону складати перелік найбільш енерговитратних установ регіону. Спираючись на технічні дані, буде складатися короткий звіт енергетичного обстеження та план дій досягнення енергоефективності установи. Енергомоніторинг визначатиме оптимальний обсяг енергоносіїв для економної та комфортної роботи установи.

База даних підприємств, що надають житлово-комунальні послуги (теплопостачання, електропостачання, водопостачання, водовідведення, вивезення твердих побутових відходів, освітлення тощо) дозволить проводити аналіз якості надаваних послуг шляхом формування постійного зворотного зв'язку зі споживачами послуг.

Також планується проведення енергомоніторингу будинків ОСББ Закарпатської області та формування електронної карти інженерних мереж області.

Впровадження енергомоніторингу дозволить розкрити потенціал енергозбереження та енергоефективності області, а наявність точної інформації про енергоспоживання дозволить спростити роботу із залучення інвесторів у сфері енергозабезпечення та житлово-комунальному господарстві.

В ході проведення енергоефективних заходів у закладах освіти, медицини, соціальних та культурних об'єктах області. роботу буде спрямовано, у першу чергу, на зменшення видатків на оплату паливно-енергетичних ресурсів шляхом заміни застарілого енергоємного котельного обладнання, будівництва автономних міні-котелень, установки автоматики котелень,

ремонту систем опалення, мереж водопостачання та водовідведення, заміни віконних і дверних блоків на енергоефективні, встановлення енергозберігаючих ламп, ущільнення вікон і дверей з метою зменшення тепловитрат, режимна наладка котлів тощо.

Важливим заходом у оптимізації енергетичного балансу області є популяризація серед населення, як найбільшого споживача енергетичних ресурсів області, інформації щодо ощадного споживання енергетичних ресурсів та щодо принципів дії державної програми підтримки населення на впровадження енергоефективних заходів в житлових будинках

Відповідні зобов'язання взяті Закарпатською обласною державною адміністрацією до положень Меморандуму про партнерство у сфері енергоефективності житлових будинків, підписаним 22.05.2015 р. у м.Київ представниками Держенергоефективності України, Закарпатської облдержадміністрації, Закарпатської обласної ради та Ужгородським міським головою.

Відшкодування частин відсоткової ставки за кредитами, отриманими населенням на заходи з енергозбереження, проводитиметься відповідно до Порядку відшкодування відсотків за кредитами залученими фізичними особами на впровадження енергозберігаючих заходів, що додається.

Згідно із запропонованим "Порядком відшкодування відсотків за кредитами, залученими фізичними особами на впровадження енергозберігаючих заходів", обласна державна адміністрація бере на себе зобов'язання по відшкодуванню фізичним особам, що, в рамках державної програми, отримали відповідно до взятих у зазначених фінансових установах кредитів компенсацію з державного бюджету тіла кредиту.

Зазначене спрямоване на додаткове заохочення населення до вжиття заходів з енергозбереження шляхом придбання енергоощадного обладнання та матеріалів та, у подальшому, скорочення споживання енергоносіїв та підвищення енергетичної незалежності Закарпатської області.

Департамент житлово-комунального господарства, будівництва та інфраструктури Закарпатської обласної державної адміністрації щорічно, до 20 лютого, розробляє з урахуванням обсягів місцевого бюджетного фінансування план заходів до Програми на відповідний рік, в якому, зокрема зазначається назва заходу, місце його впровадження, виконавець та термін виконання заходу, обсяг фінансування заходу та розрахунковий економічний ефект від запровадження заходу, термін окупності тощо, та подає на затвердження сесії обласної ради.

ІХ. Оцінка примірного обсягу коштів, необхідних для забезпечення досягнення мети Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016-2020 роки та визначення джерел фінансування

Фінансування заходів виконання Програми передбачається здійснювати за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, а також інших залучених джерел фінансування (інвестиційні кошти, кошти підприємств, населення та інші).

(млн. грн.)

Роки	Державний бюджет	Місцевий бюджет	Залучені кошти	Всього
2016	95,0	15,0	87,1	197,1
2017	98,0	15,0	92,4	205,4
2018	102,0	15,0	90,4	207,4
2019	105,0	14,95	89,6	209,55
2020	130,6	14,95	92,3	237,85
Разом:	530,6	74,9	451,8	1057,3

Х. Порядок проведення моніторингу та узагальнення результатів Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2016-2020 роки

Координатором Програми є департамент житлово-комунального господарства, будівництва та інфраструктури облдержадміністрації, відповідальними за її виконання – структурні підрозділи облдержадміністрації – розпорядники коштів, райдержадміністрації та органи місцевого самоврядування.

Оцінка стану ефективності реалізації Програми здійснюється органами місцевого самоврядування і облдержадміністрацією протягом усього строку її виконання.

Кожного півріччя, до 1 числа другого місяця, що настає за звітним періодом, відповідальні за виконання Програми подають департаменту житлово-комунального господарства, будівництва та інфраструктури облдержадміністрації інформацію про стан її виконання.

На підставі інформації, отриманої від структурних підрозділів облдержадміністрацій, райдержадміністрацій та органів місцевого самоврядування департамент житлово-комунального господарства, будівництва та інфраструктури облдержадміністрації готує піврічний та річний звіти про результати виконання Програми.

**Порядок
відшкодування відсотків за кредитами залученими фізичними особами на
впровадження енергозберігаючих заходів**

1. Цей порядок визначає механізм використання коштів, передбачених в обласному бюджеті на часткове відшкодування відсоткових ставок за залученими в кредитно-фінансових установах коротко- і середньостроковими кредитами, що надаються фізичним особам на впровадження енергозберігаючих технологій.
2. Відшкодування відсотків передбачається за кредитами, залученими на термін до 3-х років, зокрема, на 2015 рік - в межах дії Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2012-2015 роки, на наступні роки, в яких буде надаватися підтримка з Державного бюджету – відповідно до розроблених обласних програм.
3. Відшкодування відсотків здійснюється на підставі Генерального договору про співробітництво між головним розпорядником коштів обласного бюджету, передбачених на фінансування заходів з енергозбереження, та кредитно-фінансовою установою (примірна форма договору додається)
4. Цілі кредитування, які забезпечують енергоощадність та підпадають під часткове відшкодування відсотків по кредитах для населення, та розмір відшкодування відсотків за надані кредитно-фінансовими установами кредити визначається відповідно до додатку 1 до Генерального договору.
5. Для визначення учасників – операторів Програми енергозбереження головний розпорядник коштів утворює відповідну робочу групу. Робоча група на підставі поданих заявок та документів (завірені банком копії свідоцтва про державну реєстрацію та ліцензії Національного Банку України) шляхом голосування, простою більшістю голосів визначає кредитно-фінансові установи, що будуть операторами Програми енергозбереження. На підставі протоколу засідання робочої групи укладається Договір про співробітництво між головним розпорядником коштів обласного бюджету та кредитно-фінансовою установою.
6. Відшкодування відсотків за кредитами здійснюється на придбання енергоефективного обладнання та/або матеріалів, до яких належать:
  - радіатори опалення з терморегуляторами;
  - вікна з двокамерними енергоефективними склопакетами (з енергозберігаючим склом);
  - рекуператори тепла вентиляційного повітря;
  - вузли обліку води (гарячої, холодної), зокрема засоби обліку та відповідне додаткове обладнання і матеріали;
  - матеріали для проведення робіт з теплоізоляції зовнішніх стін, підвальних приміщень, горищ, покрівель та фундаментів;
  - теплові насоси;
  - сонячні колектори для виробництва теплової енергії та підігріву води;
  - котли з використанням будь-яких видів палива та енергії (за винятком природного газу).

7. Відшкодування відсотків відбувається на підставі наступного пакету документів (зберігається в кредитно-фінансовій установі і є доступним для ознайомлення за вимогою головного розпорядника коштів):
  - 7.1. Паспорт Позичальника (копії 1-4,11 ст., завірені Позичальником)
  - 7.2. Довідка про присвоєння ідентифікаційного номера (копія, завірена Позичальником)
  - 7.3. Кредитний договір.
  - 7.4. Документи, які підтверджують цільовість використання кредитних коштів:
    - Рахунок-фактура;
    - Договір купівлі-продажу або інший документ, який підтверджує сплату коштів за придбаний товар.
    - Акт перевірки цільового використання, або документ, який підтверджує факт впровадження енергозберігаючих заходів;
    - Акт прийому - передачі товару або накладна.
8. Вищезазначений пакет документів формує та зберігає в себе кредитно-фінансова установа, яка видала відповідний кредит.
9. Кредитно-фінансові установи у кредитному договорі в графі: «цілі кредитування» зобов'язані зазначати «По Програмі енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2012-2015 роки».
10. Кредитно-фінансові установи щотижнево подають головному розпоряднику коштів обласного бюджету Реєстр нових Позичальників, які отримали кредит на вищезазначені цілі, а також не пізніше п'ятнадцятого числа наступного місяця подають Зведений реєстр Позичальників, які взяли кредити в цих установах, де зазначається сума відшкодування за конкретний місяць.
11. Відшкодування відбувається помісячно, шляхом перерахунку головним розпорядником коштів обласного бюджету на один обумовлений Генеральним договором чи іншими договорами транзитний чи поточний рахунок відповідної кредитно-фінансової установи, яка в свою чергу розподіляє ці кошти на поточні рахунки Позичальників, про що головному розпоряднику коштів надаються відповідні виписки чи підтверджуючі документи.

**ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДОГОВІР № _____
про співробітництво**

м. Ужгород

«___» _____ 201_ року

Закарпатська обласна державна адміністрація (надалі – Облдержадміністрація), в особі голови _____, який діє на підставі Закону України "Про місцеві державні адміністрації" з однієї сторони та _____ (надалі – Кредитно-фінансова установа), в особі _____, який діє на підставі _____ з іншої сторони, уклали цей Договір про наступне:

1. Предмет Договору

1.1. Предметом цього Договору є встановлення основних умов та принципів співпраці Сторін в процесі надання Облдержадміністрацією часткової компенсації відсотків за кредитами фізичним особам (далі – Позичальникам), які отримали кредит у Кредитно-фінансовій установі на цілі, передбачені у Додатку №1 до цього Договору, в межах Програми енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2012-2015 роки, затвердженої рішенням обласної ради від 02.03.2012 №425 (зі змінами), у розмірах та у порядку визначеному цим Договором.

1.2. Кредитування Позичальників здійснюється Кредитно-фінансовою установою відповідно до внутрішніх нормативних документів Кредитно-фінансової установи.

1.3. Облдержадміністрація надає компенсацію частини відсоткової ставки за кредитами на впровадження енергозберігаючих заходів.

1.4. Кредити надаються в національній валюті, на строк не більше, ніж діє Програма, на підставі цього Договору та поданих Зведених Реєстрів.

2. Основні завдання Сторін

2.1. Для досягнення цілей за цим Договором Сторони зобов'язуються:

- спрямовувати зусилля на виконання умов Програми;
- проводити заходи по залученню Позичальників, які бажають отримати кредит у Кредитно-фінансовій установі та отримати право на часткове погашення відсотків за кредитом, відповідно до умов Програми на 2015 рік та на наступні роки, в яких буде надаватися підтримка з Державного бюджету – відповідно до розроблених обласних програм;
- обмінюватися наявною у їх розпорядженні інформацією, що стосується предмету цього Договору, проводити спільні консультації і переговори, встановлювати науково-технічні та комерційно-фінансові зв'язки з третіми особами й інформувати один одного про результати подібних контактів.

3. Обов'язки і права Облдержадміністрації

3.1. Облдержадміністрація зобов'язується:

3.1.1. Прийняти, розглянути сформовані Кредитно-фінансовою установою Реєстри Позичальників, які отримали кредит на цілі передбачені у Додатку №1 до цього договору.

3.1.2. Резервувати за Позичальниками кошти, необхідні для часткової компенсації відсотків за Кредитним договором, відповідно до Реєстру Позичальників,

наданого Кредитно-фінансовою установою, згідно п. 3.1.1. цього Договору.

3.1.3. Прийняти, розглянути сформовані Кредитно-фінансовою установою Зведені реєстри Позичальників, згідно п.4.1.6. цього Договору.

3.1.4. Не пізніше двадцять п'ятого числа наступного місяця, перераховувати кошти часткової компенсації процентів, згідно Зведених Реєстрів на транзитний рахунок № _____, що відкритий у Кредитно-фінансовій установі _____.

3.1.5. Надавати Кредитно-фінансовій установі на її письмову вимогу (але не частіше одного разу на місяць) довідку-розрахунок про суму коштів, які зарезервовані за Позичальниками і використані на часткове погашення процентів за Кредитними договорами.

3.1.6. Повідомляти Кредитно-фінансову установу про всі зміни, що можуть вплинути на виконання Сторонами умов цього Договору за 3 дні до набрання ними чинності.

3.1.7. Не розголошувати відомості, які становлять банківську та комерційну таємницю Кредитно-фінансової установи, а також відомості, які стали відомі Облдержадміністрації у зв'язку з виконанням обов'язків за цим Договором.

3.1.8. Виконувати інші зобов'язання за цим Договором.

3.2. Облдержадміністрація має право

3.2.1. Вносити на розгляд Кредитно-фінансової установи пропозиції щодо вдосконалення правовідносин за цим Договором, а також схеми кредитування Позичальників.

3.2.2. Здійснювати контроль за дотриманням Кредитно-фінансовою установою умов цього Договору.

3.2.3. Здійснювати заходи по перевірці пакетів документів Позичальників (згідно Додатку №4 до цього договору) та контроль за цільовим використанням кредитів, отриманих по Програмі, відповідно до умов цього Договору, за умови попереднього письмового повідомлення про це Кредитно-фінансову установу за 10 робочих днів.

4. Обов'язки і права Кредитно-фінансової установи

4.1. Кредитно-фінансова установа зобов'язується:

4.1.1. Надавати кредити Позичальникам на цілі передбачені у Додатку №1 до цього Договору, у порядку передбаченому внутрішніми нормативними документами Кредитно-фінансової установи.

4.1.2. Визначати суму коштів, яка необхідна для часткової компенсації відсотків за Кредитним договором по кожному Позичальнику окремо, виходячи із умов передбачених у п.1.3. цього Договору та відобразити у Зведеному Реєстрі.

4.1.3. Формувати та зберігати у кредитно-фінансовій установі по кожному Позичальнику, який отримав кредит у Кредитно-фінансовій установі, відповідно до умов цього Договору, пакет документів, згідно переліку визначеного у Додатку №4 до цього Договору.

4.1.4. Формувати Реєстр Позичальників, які отримали кредит у Кредитно-фінансовій установі на цілі передбачені цим Договором, згідно форми наведеної у Додатку №2 до цього Договору.

4.1.5. Не рідше одного разу на тиждень подавати Облдержадміністрації сформовані за цей час Реєстри нових Позичальників, які отримали кредит по Програмі.

4.1.6. Формувати та подавати Облдержадміністрації, не пізніше п'ятнадцятого

числа наступного місяця, Зведений реєстр Позичальників, згідно форми наведеної у Додатку №3 до цього Договору.

4.1.7. Перераховувати направлені Облдержадміністрацією на рахунок у Кредитно-фінансовій установі, кошти призначені для часткової компенсації процентів на поточні рахунки Позичальників, відповідно до умов цього Договору та інших договорів укладених в межах цього Договору.

4.1.8. Повідомляти Облдержадміністрацію про дострокове погашення кредиту на наступний робочий день після його погашення, а залишок коштів призначених на часткове відшкодування відсотків за кредитом повертати на рахунок Закарпатської облдержадміністрації.

4.1.9. Здійснювати заходи з популяризації Програми, щодо надання часткової компенсації процентів Позичальникам, які отримали кредит у Кредитно-фінансовій установі на цілі передбачені у Додатку № 1 до цього Договору.

4.1.10. Виконувати інші зобов'язання за цим Договором.

4.1.11. У Кредитних договорах, які укладатимуться з Позичальниками в графі «Ціль кредитування» зазначати «По Програмі енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2012-2015 роки» з подальшим переліком товарів і послуг, на які надається кредит.

4.2. Кредитно-фінансова установа має право:

4.2.1. Відмовити Позичальнику в наданні кредиту у випадку:

- невідповідності Позичальника вимогам Кредитно-фінансової установи та умовам цього Договору;
- прийняття кредитним комітетом Кредитно-фінансової установи рішення про відмову у видачі кредиту.

5. Відповідальність сторін

5.1. У разі невиконання чи неналежного виконання зобов'язань, передбачених цим Договором, винна Сторона відшкодовує іншій Стороні усі завдані у зв'язку з цим збитки.

5.2. Кредитно-фінансова установа несе відповідальність за не включення осіб, які отримали кредит по Програмі у Зведений реєстр згідно Додатку № 3 до цього Договору.

5.3. Облдержадміністрація не несе відповідальність за несвоєчасне, до 2-х місяців, перерахування коштів часткової компенсації відсотків Позичальників з обласного бюджету.

5.4. Кредитно-фінансова установа не несе відповідальності за відмову Облдержадміністрації здійснювати часткове погашення процентів за кредитами, згідно сформованих Кредитно-фінансовою установою Зведених реєстрів.

6. Форс-мажорні обставини

6.1. Сторони звільняються від відповідальності за невиконання будь-якого з положень цього Договору, якщо це стало наслідком причин, що знаходяться поза сферою контролю невиконуючої сторони. Такі причини включають стихійне лихо, екстремальні погодні умови, перебої електроенергії та телекомунікацій, збої комп'ютерних систем, пожежі, страйки, військові дії, громадське безладдя і таке інше, але не обмежуються ними.

7. Строк дії Договору

7.1. Цей Договір набуває чинності з дня його підписання Сторонами і діє до повного виконання Сторонами зобов'язань за цим Договором.

7.2. Цей Договір може бути розірваний лише за згодою Сторін. Сторона, що бажає розірвати Договір подає заяву не раніше, ніж за 30 днів до пропонуваного дня припинення дії Договору.

7.3. Після закінчення дії Договору Облдержадміністрація зобов'язується здійснювати часткове погашення процентів за кредитами, згідно сформованих Кредитно-фінансовою установою Зведених Реєстрів до повного виконання Позичальником зобов'язань за кредитом.

8. Прикінцеві положення

8.1. Будь-які зміни і доповнення до цього Договору вносяться лише за згодою Сторін, шляхом укладення додаткових договорів.

8.2. У разі виникнення спорів у ході виконання цього Договору Сторони намагатимуться вирішувати їх шляхом переговорів. Зацікавлена Сторона має право звернутися до господарського суду, якщо у ході переговорів Сторони не дійшли згоди щодо врегулювання спору.

8.3. Цей Договір складено у двох оригінальних примірниках, по одному для кожної з Сторін, кожний з яких має однакову юридичну силу.

8.4. Облдержадміністрація підтверджує, що Позичальники, внесені в Зведені Реєстри згідно кредитних договорів та умов цього Договору, є учасниками Програми та зобов'язується відповідно до умов цього Договору здійснювати часткову компенсацію процентів.

9. Місцезнаходження та реквізити Сторін

Кредитно-фінансова установа

М.П.

Закарпатська облдержадміністрація

М.П.

Додаток №1
до Генерального договору
про співробітництво № _____
від « ____ » _____ 201_ року

Цілі кредитування,
які забезпечують енергоощадність та підпадають
під часткове відшкодування відсотків по кредитах для населення та розмір
відшкодування відсотків за надані кредитно-фінансовими установами кредити

Ціль кредитування	Розмір відшкодування відсотків за надані кредити
Придбання радіаторів опалення з терморегуляторами	15%
Придбання вікон з двокамерними енергоефективними склопакетами (з енергозберігаючим склом)	
Придбання рекуператорів тепла вентиляційного повітря	
Придбання вузлів обліку води (гарячої, холодної), зокрема засоби обліку та відповідне додаткове обладнання і матеріали	
Придбання матеріалів для проведення робіт з теплоізоляції зовнішніх стін, підвальних приміщень, горищ, покрівель та фундаментів	
Придбання теплових насосів	
Придбання сонячних колекторів для виробництва теплової енергії та підігріву води	
Придбання котлів з використанням будь-яких видів палива та енергії (за винятком природного газу)	

Кредитно - фінансова установа

_____

Облдержадміністрація:

_____

ПОГОДЖЕНО

ПОГОДЖЕНО
Голова Закарпатської облдержадміністрації

Додаток №2 до Генерального
договору про співробітництво №____ -
від ____ » _____ 201_р.

Реєстр № _____
Позичальників, які отримали кредит у _____
по Програмі енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2012-2015 роки
за _____ 201_ р.
(місяць)

Реквізити Кредитно-фінансової установи:

№ п/п	Прізвище, ім'я та по-батькові,	Ідентифікаційний номер	Ціль кредиту	№ і дата Кредитного договору	Строк Кредитного договору	Відсоткова ставка за користування кредитом, %	Розмір компенсації %	Сума кредиту	Розмір компенсації за весь строк кредитування грн.	Місце прописки Позичальника (район, місто)
Всього										

Кредитно-фінансова установа:

“ _____ ” _____ 201_р.
М.П.

_____ (посада, прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

ПОГОДЖЕНО

ПОГОДЖЕНО
Голова Закарпатської облдержадміністрації

Додаток № 3
до Генерального договору
про співробітництво № _____
від “___” _____ 201_ р.

Зведений реєстр № _____
Позичальників, які отримали кредит у _____
по Програмі енергоефективності та енергозбереження Закарпатської області на 2012-2015 роки
за _____ 201_ р.
(місяць)

Реквізити кредитно-фінансової установи:

№ п/п	Прізвище, ім'я та по-батькові,	Ідентифікаційний номер	Ціль кредиту	№ і дата Кредитного договору	Строк Кредитного договору	Сума кредиту	Відсоткова ставка за користування кредитом, %	Розмір компенсації %	Розмір компенсації грн.	Сума з якої нараховується розмір компенсації, грн.	Період за який нараховуються відсотки (у днях)
Всього											

Кредитно – фінансова установа:
“___” _____ 200_ р.
М.П.

_____ (посада, прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Додаток № 4
до Генерального договору
про співробітництво № _____
від « ____ » _____ 201_ року

Перелік документів,
які необхідні для відшкодування відсотків за користування кредитом

Паспорт Позичальника (копії 1-4,11 ст., завірені Позичальником).

Довідка про присвоєння ідентифікаційного номера (копія, завірена Позичальником).

Кредитний договір.

Документи, які підтверджують цільовість використання кредитних коштів:

- Рахунок-фактура;
- Договір купівлі-продажу або інший документ, який підтверджує сплату коштів за придбаний товар.
- Акт перевірки цільового використання, або документ, який підтверджує факт впровадження енергозберігаючих заходів;
- Акт прийому - передачі товару або накладна.

Кредитно – фінансова установа

_____

Облдержадміністрація:

_____

